

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 5ης Μαΐου 1998 *

Στην υπόθεση C-157/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του High Court of Justice, Queen's Bench Division (Ηνωμένο Βασίλειο), προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

The Queen

και

Ministry of Agriculture, Fisheries and Food,

Commissioners of Customs & Excise,

ex parte: **National Farmers' Union,**

David Burnett and Sons Ltd,

R. S. and E. Wright Ltd,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Anglo Beef Processors Ltd,

United Kingdom Genetics,

Wyjac Calves Ltd,

International Traders Ferry Ltd,

MFP International Ltd,

Interstate Truck Rental Ltd,

Vian Exports Ltd,

παρεμβαίνοντες: **Anglo Dutch Meat Exports Ltd,**

Beck Food Group Ltd,

First City Trading Ltd,

Weddel Swift Ltd,

Carrex August Ltd,

Meatal Supplies (Wholesale Meats) Ltd,

Meat Marketing Services (UK) Ltd,

NWL (Ireland) Ltd,

Hibernia Foods plc,

Duggins Ltd (D. T.),

Swallow Foods International Ltd,

British Association of Sheep Exporters,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς το κύρος του άρθρου 1 της αποφάσεως 96/239/EK της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1996, σχετικά με ορισμένα επείγοντα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (EE L 78, σ. 47),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet και R. Schintgen, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann και L. Sevón (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- οι National Farmers' Union κ.λπ., εκπροσωπούμενοι από τους Stuart Isaacs, QC, και Clive Lewis, barrister, εντολοδόχους των Badhams Thompson, solicitors,
- οι Anglo Dutch Meat Exports Ltd κ.λπ., εκπροσωπούμενοι από τον Nicholas Green, barrister, εντολοδόχο των Michael Parker και Conor McGuire, solicitors,
- η British Association of Sheep Exporters, εκπροσωπούμενη από τους David Vaughan, QC, και Conor Quigley, barrister, εντολοδόχους του Anthony M. Burstow, solicitor,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη Lindsey Nicoll του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τους Paul Lasok, QC, και David Anderson, barrister,
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τον Arthur Brautigam και τη Moyra Sims, νομικούς συμβούλους,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον James Macdonald Flett, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των National Farmers' Union κ.λπ., εκπροσωπούμενων από τους Stuart Isaacs, Clive Lewis και Sarah Moore, barrister, της British Association of Sheep Exporters, εκπροσωπούμενης από τους

David Vaughan και Conor Quigley, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από τη Lindsey Nicoll, επικουρούμενη από τους Paul Lasok και David Anderson, του Συμβουλίου, εκπροσωπούμενου από τον Arthur Brautigam και τη Moyra Sims, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον James Macdonald Fleit, κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουλίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Σεπτεμβρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 3ης Μαΐου 1996, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Μαΐου 1996, το το High Court of Justice, Queen's Bench Division, υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος του άρθρου 1 της αποφάσεως 96/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1996, σχετικά με ορισμένα επείγοντα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΕΕ L 78, σ. 47, στο εξής: απόφαση).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε κατά την εκδίκαση διαφοράς στο πλαίσιο της οποίας η National Farmers' Union, επαγγελματική συνδικαλιστική οργάνωση η οποία αντιπροσωπεύει την πλειοψηφία των κτηνοτρόφων της Αγγλίας και της Ουαλίας, καθώς και εννέα γεωργικές εταιρίες ειδικευμένες στην εκτροφή ζώων προς πώληση, στις ζωοτροφές, τον σταυλισμό ζώων, στη μεταφορά και εξαγωγή βοοειδών, του σπέρματος και των εμβρύων τους, καθώς και στη μεταποίηση και εξαγωγή βοείου κρέατος και παραγώγων προϊόντων (στο εξής: ΕΕΚ κ.λπ.) αμφισβητούν διάφορες πράξεις που εξέδωσε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 της αποφάσεως, το Ministry of Agriculture, Fisheries and Food [Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων] και οι Commissioners of Customs & Excise. Προς στήριξη των αιτούντων της κυρίας δίκης παρενέβησαν έτερα δώδεκα πρόσωπα. Οι ένδεκα πρώτοι παρεμβαίνοντες είναι εξαγωγείς κρέατος, μέλη της International Meat Traders Association, ενώ ο δωδέκατος είναι η British Association of Sheep Exporters, ένωση των εξαγωγέων προβάτων, η οποία, κατά δήλωσή της, υπέστη σοβαρή ζημία λόγω της αποφάσεως, επειδή, μετά την έκδοσή της, διακόπηκε η μεταφορά προβάτων διά πορθμείων λόγω του ότι κατέστη ασύμφορη.

3 Η απόφαση εκδόθηκε από την Επιτροπή κατόπιν δύο ανακοινώσεων της 20ής και της 24ης Μαρτίου 1996 εκ μέρους της Spongiform Encephalopathy Advisory Committee (Συμβουλευτικής Επιτροπής για τη Σπογγώδη Εγκεφαλοπάθεια, στο εξής: ΣΕΣΕ), ανεξαρτήτου επιστημονικού οργάνου με καθήκοντα συμβούλου της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, αντικείμενο των οποίων ήταν η ενδεχόμενη σύνδεση της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών (στο εξής: ΣΕΒ) και της νόσου Creutzfeldt-Jakob.

4 Η εν λόγω απόφαση στηρίζεται στη Συνθήκη ΕΚ, στην οδηγία 90/425/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1990, σχετικά με τους κτηνιατρικούς και τους ζωοτεχνικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο ορισμένων ζώων και προϊόντων με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (ΕΕ L 224, σ. 29), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 92/118/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1992, για τον καθορισμό των όρων υγειονομικού ελέγχου καθώς και των υγειονομικών συνθηκών που διέπουν το εμπόριο και τις εισαγωγές στην Κοινότητα προϊόντων που δεν υπόκεινται, όσον αφορά τους προαναφερομένους όρους, στις ειδικές κοινοτικές ρυθμίσεις του κεφαλαίου I του παραρτήματος Α της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ και, όσον αφορά τους παθογόνους παράγοντες, της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ (ΕΕ 1993, L 62, σ. 49), και ιδίως στο άρθρο 10, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής, καθώς και στην οδηγία 89/662/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με τους κτηνιατρικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (ΕΕ L 395, σ. 13), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 92/118 και ιδίως στο άρθρο 9 της οδηγίας αυτής.

5 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και παράγραφος 4, της οδηγίας 90/425 ορίζει:

«1. Κάθε κράτος μέλος ανακοινώνει αμέσως στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή, εκτός από την εμφάνιση στην επικράτειά του των ασθενειών που προβλέπονται στην οδηγία 82/894/ΕΟΚ, την εμφάνιση οποιασδήποτε ζωονοσίας, ασθένειας ή αιτίας που ενδέχεται να συνιστά σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή την υγεία των ανθρώπων.

(...)

4. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή εξετάζει την κατάσταση, το συντομότερο δυνατό, στα πλαίσια της μόνιμης κτηνιατρικής επιτροπής. Θεσπίζει, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 17, τα αναγκαία μέτρα για τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 ζώα και προϊόντα και, αν το επιβάλλει η κατάσταση, για τα παράγωγα προϊόντα των εν λόγω ζώων. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της καταστάσεως και σύμφωνα με την ίδια διαδικασία τροποποιεί ή ακυρώνει, ανάλογα με την εξέλιξη, τις ληφθείσες αποφάσεις.»
- 6 Το άρθρο 1 της οδηγίας 90/425 αφορά τα ζώντα ζώα και τα προϊόντα που καλύπτονται από τις απαριθμούμενες στο παράρτημα Α οδηγίες, καθώς και τα αναφερόμενα στο άρθρο 21, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας, ήτοι τα απαριθμούμενα στο παράρτημα Β της οδηγίας 90/425 ζώα και προϊόντα.
- 7 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και παράγραφος 4, της οδηγίας 89/662 προβλέπει:

«1. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν αμέσως στα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή, εκτός από την εμφάνιση στην επικράτειά τους των ασθενειών που προβλέπονται στην οδηγία 82/894/ΕΟΚ, την εμφάνιση οποιασδήποτε ζωνοσίας, ασθeneίας ή αιτίας που ενδέχεται να συνιστά σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή την υγεία των ανθρώπων.

(...)

4. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή εξετάζει την κατάσταση, το συντομότερο δυνατό, στα πλαίσια της μόνιμης κτηνιατρικής επιτροπής. Θεσπίζει, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 17, τα αναγκαία μέτρα για τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 προϊόντα και, αν το επιβάλλει η κατάσταση, για τα προϊόντα από τα οποία προέρχονται ή τα οποία αποτελούν παράγωγα των εν λόγω προϊόντων. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της καταστάσεως και σύμφωνα με την ίδια διαδικασία τροποποιεί ή ακυρώνει, ανάλογα με την εξέλιξη, τις ληφθείσες αποφάσεις.»

8 Το άρθρο 1 της οδηγίας 89/662 αφορά τα προϊόντα ζωικής προελεύσεως που καλύπτονται από τις απαριθμούμενες στο παράρτημα Α οδηγίες ή από το άρθρο 14 της οδηγίας, ήτοι τα απαριθμούμενα στο παράρτημα Β της οδηγίας προϊόντα.

9 Στο προοίμιο της αποφάσεως μνημονεύονται η δημοσίευση νέων επιστημονικών στοιχείων, η αναγγελία της λήψεως συμπληρωματικών μέτρων από την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου (αφαίρεση των οστών των σφαγίων που προέρχονται από βοοειδή ηλικίας άνω των 30 μηνών σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις που εποπτεύονται από τη Meat Hygiene Service, ταξινόμηση των υπολειμμάτων του ξακρίσματος ως ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών και απαγόρευση της χρήσεως κρεατοστεαλεύρου προερχομένου από θηλαστικά στη διατροφή όλων των εκτρεφόμενων ζώων), τα απαγορευτικά των εισαγωγών μέτρα που έλαβαν διάφορα κράτη μέλη και η γνωμάτευση της επιστημονικής κτηνιατρικής επιτροπής. Η πέμπτη, η έκτη και η έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας έχουν ως εξής:

«ότι, ως έχει η κατάσταση σήμερα, δεν είναι δυνατή η λήψη οριστικής θέσεως επί του κινδύνου μεταδόσεως της ΣΕΒ στον άνθρωπο· ότι δεν αποκλείεται η ύπαρξη του κινδύνου αυτού· ότι η αβεβαιότητα που προκύπτει δημιουργεί μεγάλες ανησυχίες στους καταναλωτές· ότι, υπό τις συνθήκες αυτές και με τη μορφή επείγοντος μέτρου, παρίσταται σκόπιμο να απαγορευθεί για μια μεταβατική περίοδο η αποστολή βοοειδών και κρεάτων βοοειδών ή προϊόντων που προέρχονται από βόειο κρέας, από το Ηνωμένο Βασίλειο προς τα λοιπά κράτη μέλη· ότι οι ίδιες απαγορεύσεις πρέπει να εφαρμοστούν στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες, ώστε να αποφευχθεί η εκτροπή του εμπορίου·

ότι η Επιτροπή θα πραγματοποιήσει, εντός των προσεχών εβδομάδων, κοινοτική επιθεώρηση στο Ηνωμένο Βασίλειο για να αποτιμήσει την εφαρμογή των ληφθέντων μέτρων· ότι πρέπει, εξάλλου, να εξεταστεί σε βάθος η σημασία των νέων στοιχείων από επιστημονική άποψη και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν·

ότι, συνεπώς, η παρούσα απόφαση πρέπει να αναθεωρηθεί μετά από εξέταση του συνόλου των ως άνω στοιχείων».

10 Το άρθρο 1 της αποφάσεως προβλέπει:

«Εν αναμονή της συνολικής εξετάσεως της καταστάσεως και υπό την επιφύλαξη των κοινοτικών διατάξεων που θεσπίζονται σχετικά με την προστασία από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αποστέλλει από το έδαφός του προς τα άλλα κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες:

— ζώντα βοοειδή, σπέρμα και έμβρυα αυτών,

— κρέατα ζώων του βοείου είδους που εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο,

— προϊόντα που έχουν παραχθεί από ζώα του βοείου είδους που εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, που ενδέχεται να εισέλθουν στην ανθρώπινη ή ζωϊκή τροφική αλυσίδα, και τα προϊόντα που προορίζονται για ιατρική, φαρμακευτική χρήση ή για χρήση στον τομέα των καλλυντικών,

— κρεατοστεάλευρα που προέρχονται από θηλαστικά.»

11 Ενόψει των προβληθέντων από τους διαδίκους επιχειρημάτων, το αιτούν δικαστήριο, διατηρώντας επιφυλάξεις ως προς το κύρος της αποφάσεως, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Ερωτάται αν το άρθρο 1 της αποφάσεως 96/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1996, είναι, εν όλω ή εν μέρει, άκυρο, ειδικότερα λόγω του ότι η Επιτροπή ενήργησε αναρμοδίως ή, άλλως, κατά κατάχρηση εξουσίας, εφόσον δεν νομιμοποιούνταν να εκδώσει την εν λόγω απόφαση, ή επειδή η απόφαση αυτή αντιβαίνει προς την αρχή της αναλογικότητας.»

- 12 Επιβάλλεται η διαδοχική εξέταση των διαφόρων λόγων για τους οποίους το εθνικό δικαστήριο καλεί το Δικαστήριο να εκτιμήσει το κύρος του άρθρου 1 της αποφάσεως.

Επί του αρνομένου από την έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής λόγου

- 13 Οι ΕΕΚ κ.λπ. υποστηρίζουν, κατ' αρχάς, ότι η απόφαση δεν εκδόθηκε με σκοπό την προστασία από σοβαρό κίνδυνο που διατρέχει η ανθρώπινη υγεία, οπότε θα δικαιολογούνταν, κατ' εφαρμογή των οδηγιών 90/425 και 89/662, η αρμοδιότητα της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, ήδη από το 1988, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή είχαν λάβει μέτρα, θεωρούμενα ως αναγκαία για την προστασία της δημοσίας υγείας, ενώ δεν προέκυπτε από τη φύση των νέων πληροφοριακών στοιχείων που δημοσιεύθηκαν σχετικά με τα κρούσματα της ασθένειας Creutzfeldt-Jakob στο Ηνωμένο Βασίλειο ότι υφίστατο νέος κίνδυνος. Αντίθετα, η Επιτροπή ουδέν έπραξε σχετικά με τα κρέατα και τα ζώντα βοοειδή που είχαν εξαχθεί πριν από την έκδοση της αποφάσεως.
- 14 Εξάλλου, οι οδηγίες 90/425 και 89/662 δεν εξουσιοδοτούν την Επιτροπή να απαγορεύει τις εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου προς τρίτες χώρες. Οι διατάξεις τους δεν το προβλέπουν και η Επιτροπή δεν μπορεί να ενεργεί παρά μόνο στο πλαίσιο των ρητώς καθορισμένων εξουσιών της. Ως προς την αιτιολόγηση εκ του γεγονότος της «αποφυγής της εκτροπής των ρευμάτων του εμπορίου», τούτο δεν επιτρέπει την έκδοση αποφάσεως εκτός των ορίων του αναγκαίου προκειμένου να αποτραπεί ένα εξαχθέν από το Ηνωμένο Βασίλειο σε τρίτη χώρα προϊόν να επανεισαχθεί στη συνέχεια στην Κοινότητα.
- 15 Τέλος, καίτοι πρέπει να αναγνωριστεί στην Επιτροπή κάποια αρμοδιότητα, οι ΕΕΚ κ.λπ. φρονούν, πάντως, ότι η αρμοδιότητα αυτή δεν έγκειται στην απαγόρευση της εξαγωγής ορισμένων προϊόντων που δεν ενείχαν κινδύνους: το σπέρμα βοοειδών, τα έμβρυα βοοειδών, οι ζώντες μόσχοι μικρότεροι των έξι μηνών, το νωπό βόειο κρέας προελεύσεως ζώων ηλικίας μικρότερης των δύομισι ετών κατά τη στιγμή της σφαγής, το ζωικό λίπος και η ζελατίνη.

- 16 Οι ένδεκα πρώτοι παρεμβαίνοντες στην κύρια δίκη, ενώσεις και εταιρίες εξαγωγής βοείου κρέατος, αμφισβητούν ειδικότερα τη νομιμότητα της αποφάσεως στον βαθμό που απαγορεύει τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες. Θεωρούν ότι η απαγόρευση αυτή δεν δικαιολογείται ενόψει των οδηγιών 90/425 και 89/662, εφόσον δεν υφίσταται σημαντικός ή αισθητός κίνδυνος εκτροπής των ρευμάτων του εμπορίου ή επανεισαγωγής στην Κοινότητα κρέατος από το Ηνωμένο Βασίλειο. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των τρίτων χωρών που είναι εξουσιοδοτημένες να εξαγουν νωπό βόειο κρέας ή βασικά προϊόντα βοείου κρέατος προς την Κοινότητα είναι περιορισμένος και τα εν λόγω κρέατα ή προϊόντα πρέπει να τηρούν τις επιβαλλόμενες με την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση αυστηρές προϋποθέσεις. Εξάλλου, οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επιστροφών κατά την εισαγωγή και στο πλαίσιο αυτό οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου ελέγχουν αν το προϊόν εκτελωνίστηκε και διατέθηκε στο εμπόριο εντός της χώρας προορισμού. Τέλος, εφαρμόζονται εισαγωγικοί δασμοί επί του βοείου κρέατος έστω και αν η αρχική προέλευσή του είναι κοινοτική.
- 17 Όσον αφορά τα περί απάτης επιχειρήματα της Επιτροπής, οι ίδιοι παρεμβαίνοντες θεωρούν ότι είναι αβάσιμα ή, τουλάχιστον, δεν δικαιολογούν γενική παγκόσμια απαγόρευση, αλλά συγκεκριμένες απαγορεύσεις μετά διαβούλευση με τις αρχές των ενδιαφερομένων τρίτων χωρών και τις εθνικές αρχές των κρατών μελών για τα οποία υπάρχει υπόνοια ότι επανεισάγουν το εκτραπέν από το ρεύμα του εμπορίου βόειο κρέας. Εν πάση περιπτώσει, η απαγόρευση πρέπει να επιβάλλεται δυνάμει των ειδικών διατάξεων που διέπουν τις εισαγωγές βοείου κρέατος προελεύσεως τρίτων χωρών και όχι δυνάμει των διατάξεων περί εσωτερικής αγοράς.
- 18 Κατόπιν αυτού, οι ένδεκα παρεμβαίνοντες της κυρίας δίκης θεωρούν ότι οι ανατεθειμένες στην Επιτροπή με τις οδηγίες 90/425 και 89/662 εξουσίες δεν της παρείχαν το δικαίωμα να θεσπίσει τόσο ευρύ μέτρο όσο η παγκόσμια απαγόρευση. Εν πάση περιπτώσει, δεν εναπέκειτο στην Επιτροπή αλλά στις κυβερνήσεις και στους επιχειρηματίες των τρίτων χωρών να προσδιορίσουν την πολιτική που σκόπευαν να ακολουθήσουν έναντι του βοείου κρέατος προελεύσεως Ηνωμένου Βασιλείου.

- 19 Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αμφισβητεί το γεγονός ότι η απόφαση δικαιολογείται ενδεχομένως από την ανάγκη υγειονομικής απομονώσεως επειδή το μέτρο αυτό δεν ενδείκνυται στην περίπτωση της ΣΕΒ, η οποία δεν είναι λοιμώδης νόσος.
- 20 Κατά την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η Επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να λάβει μέτρα εφαρμοστέα επί του εμπορίου με τις τρίτες χώρες. Συγκεκριμένα, οι οδηγίες 90/425 και 89/662 δεν αφορούν παρά τους ελέγχους που εφαρμόζονται «στο ενδοκοινοτικό εμπόριο με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς». Οι οικείες οδηγίες αφορούν τα ζώα ή τα προοριζόμενα να εξαχθούν σε τρίτες χώρες προϊόντα μόνο στον βαθμό που υφίσταται κίνδυνος για την υγεία των ανθρώπων ή των ζώων εντός της Κοινότητας, οσάκις το ζώο ή το προϊόν βρίσκεται ακόμη εντός Κοινότητας, όπως για παράδειγμα όταν τελεί υπό διαμετακόμιση στο έδαφος κράτους μέλους (βλ., ιδίως, άρθρα 3, παράγραφος 1, στοιχείο η', της οδηγίας 90/425 και 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/662). Επομένως, η Επιτροπή δεν είχε την εξουσία να απαγορεύσει τις εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου προς τρίτες χώρες, εφόσον δεν μεσολαβούσε διαμετακόμιση μέσω του εδάφους άλλου κράτους μέλους. Εξάλλου, τα βοοειδή δεν ενείχαν κανένα κίνδυνο για την υγεία των ανθρώπων ή των ζώων δεδομένου ότι η ΣΕΒ δεν είναι λοιμώδης. Τέλος, εναπέκειτο στις τρίτες χώρες και όχι στην Επιτροπή να εκτιμήσουν αν το κρέας ή τα βόεια προϊόντα ενείχαν κίνδυνο και να λάβουν μέτρα στηριζόμενα στον κώδικα υγιεινής των ζώων του Διεθνούς Γραφείου Επιζωοτιών.
- 21 Το Συμβούλιο διευκρινίζει ότι η οδηγίες 90/425 και 89/662 αποτελούν μέρος ενός συνεκτικού και πλήρους νομοθετικού συνόλου που θεσπίστηκε για να αντικαταστήσει, μέσω δέσμης κοινών κανόνων, τα μονομερή μέτρα που ελάμβανε με δική του πρωτοβουλία κάθε κράτος μέλος κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 της Συνθήκης. Το Συμβούλιο εκτιμά ότι, διά των οδηγιών 90/425 και 89/662, η Επιτροπή επιφορτίστηκε εκ μέρους του με τη ρητή και συγκεκριμένη αρμοδιότητα να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα όσον αφορά τόσο τα ζώντα ζώα όσο και τα προϊόντα ζωικής προελεύσεως. Λαμβάνοντας υπόψη την ευρεία εξουσία εκτίμησης που πρέπει να αναγνωριστεί στην Επιτροπή στο πλαίσιο των ρητρών διασφάλισης, το Συμβούλιο εκτιμά ότι η Επιτροπή, ενεργώντας με σύνεση και επιλέγοντας την πλέον ασφαλή για τη δημόσια υγεία λύση, δεν υπέπεσε ούτε σε προφανή πλάνη περί την εκτίμηση του κινδύνου για τη ζωή των ζώων και των ανθρώπων, ούτε υπερέβη προφανώς τις εξουσίες που της ανατέθηκαν.

- 22 Το Συμβούλιο φρονεί ότι τα επείγοντα μέτρα ορθώς εφαρμόστηκαν επί των κοινοτικών εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες. Το άρθρο 43 της Συνθήκης συνιστά την ενδεδειγμένη και επαρκή νομική βάση όσον αφορά το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων με τις τρίτες χώρες, ενώ από κανένα στοιχείο των οδηγιών 90/425 και 89/662 δεν μπορεί να συναχθεί ότι το Συμβούλιο περιόρισε ρητώς τις εξουσίες που ασκεί η Επιτροπή δυνάμει της ρήτρας διασφάλισης, αποκλείοντας ρητώς τις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες. Εξάλλου, οι επιταγές σε θέματα δημοσίας υγείας είναι αδιαίρετες και παγκόσμιες, οπότε ήταν αδιανόητη η θέσπιση δύο κατηγοριών κανόνων εφαρμοστέων ανάλογα με το αν τα προϊόντα προορίζονταν για την Κοινότητα ή για τρίτες χώρες. Εν πάση περιπτώσει, η επέκταση της απαγορεύσεως των εξαγωγών προς τρίτες χώρες δικαιολογούνταν ήδη αποκλειστικά και μόνον από τη μέριμνα προλήψεως εκτροπών των ρευμάτων του εμπορίου.
- 23 Εξετάζοντας ειδικότερα το ερώτημα της επελεύσεως νέου σοβαρού κινδύνου, η Επιτροπή εκτιμά ότι, αν η ΣΕΒ υφίστατο ήδη, οι ανακοινώσεις της ΣΕΣΕ οδήγησαν σε ανακατάταξη της νόσου, η οποία δεν θεωρείται του λοιπού απλώς και μόνον ως δυναμένη να μολύνει την αγέλη αλλά και ως κίνδυνος για την υγεία του ανθρώπου. Οι νέες αυτές πληροφορίες μετέβαλαν την αξιολόγηση του κινδύνου και δικαιολόγησαν την επέμβαση της Επιτροπής με τις οδηγίες 90/425 και 89/662. Η Επιτροπή υπογραμμίζει περαιτέρω ότι ουδόλως αποδεικνύεται ότι τα νέα κρούσματα της νόσου Creutzfeldt-Jakob οφείλονται σε προηγούμενη έκθεση στον κίνδυνο των απαγορευομένων ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών, αλλ' ότι, αντίθετα, η ΣΕΣΕ συνέστησε τη θέσπιση συμπληρωματικών μέτρων. Εξάλλου, τα μολυσμένα από τη νόσο τρόφιμα δεν συνιστούν οπωσδήποτε τον κύριο τρόπο μεταδόσεως. Τέλος, η απαγόρευση του 1988 επί των τροφίμων επιβράδυνε την παραγωγή των αποτελεσμάτων της νόσου, η του 1989 σχετικά με τα ειδικά παραπροϊόντα σφαγής βοοειδών δεν ήταν αποτελεσματική, ενώ το σύστημα ελέγχου των βοοειδών δεν ήταν ενδεδειγμένο επειδή, σε περισσότερες από 11 000 περιπτώσεις, κατέστη αδύνατος ο εντοπισμός της αρχικής αγέλης των ζώων που προσβλήθηκαν από τη ΣΕΒ.
- 24 Όσον αφορά τα μέτρα που είχε την εξουσία να θεσπίσει βάσει των οδηγιών 90/425 και 89/662, η Επιτροπή υπενθυμίζει, πρώτον, ότι σε θέματα κοινής γεωργικής πολιτικής ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως. Το Συμβούλιο μπορεί να υποχρεωθεί να αναθέσει στην Επιτροπή ευρείες εκτελεστικές εξουσίες στον βαθμό που είναι η μόνη σε θέση να ακολουθεί σε μόνιμη βάση και με τη δέουσα προσοχή την εξέλιξη των γεωργικών

αγορών και να δρα με την ταχύτητα που επιβάλλει η κατάσταση. Οι εν λόγω εξουσίες δικαιολογούνται κατά μείζονα λόγο αφού πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με διαδικασία η οποία επιφυλάσσει στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να παρεμβαίνει και το ίδιο. Τέλος, τα άρθρα 10, παράγραφος 4, της οδηγίας 90/425 και 9, παράγραφος 4, της οδηγίας 89/662 έχουν γενική διατύπωση και εξουσιοδοτούν την Επιτροπή να δρα «σε κάθε περίπτωση» και να «θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα». Επειδή πρόκειται για απαγόρευση κυκλοφορίας των ζώων και προϊόντων εκτός συγκεκριμένης ζώνης της Κοινότητας, ήτοι για μέτρο υγειονομικής απομονώσεως, η απόφαση είναι η ενδεδειγμένη.

- 25 Ακολούθως, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι από προσεκτική ανάγνωση των άρθρων 10, παράγραφος 4, της οδηγίας 90/425 και 9, παράγραφος 4, της οδηγίας 89/662 δεν προκύπτει ότι απαγορεύεται η εκ μέρους της λήψη μέτρων έναντι τρίτων χωρών οσάκις αυτά είναι αναγκαία. Λόγω του επείγοντος της καταστάσεως και εν όψει του γεγονότος ότι η ΣΕΒ έπληττε κυρίως το Ηνωμένο Βασίλειο, δεν θα ήταν προφανώς ο ενδεδειγμένος και αποτελεσματικός τρόπος για την Επιτροπή να στηριχθεί στην κανονιστική ρύθμιση που αφορούσε τα ζώα και τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, διότι τούτο απαιτούσε τροποποίηση των οδηγιών σχετικά με τις εντός της Κοινότητας εισαγωγές ή διαπραγματεύσεις με τις τρίτες χώρες.
- 26 Προκειμένου να προσδιοριστεί αν, εκδίδοντας την απόφαση, η Επιτροπή ενήργησε εντός του πλαισίου των εξουσιών που της απένευμαν οι οδηγίες 90/425 και 89/662, επιβάλλεται να ελεγχθεί αν πληρούνταν οι προϋποθέσεις θεσπίσεως των μέτρων διασφαλίσεως κατά την έννοια των ανωτέρω δύο οδηγιών, αν η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα να απαγορεύσει τις εξαγωγές και αν η απαγόρευση μπορούσε να επεκταθεί σε τρίτες χώρες.
- 27 Τα άρθρα 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/425 και 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/662 προβλέπουν ότι «η εμφάνιση οποιασδήποτε ζωονοσίας, ασθενοείας ή αιτίας που ενδέχεται να συνιστά σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή την υγεία των ανθρώπων» παρέχει την ευχέρεια θεσπίσεως μέτρων διασφαλίσεως.
- 28 Επιβάλλεται εν προκειμένω να ελεγχθεί ειδικότερα αν οι ανακοινώσεις της ΣΕΣΕ, σύμφωνα με τις οποίες η ΣΕΒ ήταν η πλέον ευλογοφανής εξήγηση («the most likely explanation») της εμφανίσεως της νέας μορφής της ασθενοείας

Creutzfeldt-Jakob, παρέσχον τη δυνατότητα θεσπίσεως μέτρων διασφάλισης, ενώ η ΣΕΒ υφίστατο ήδη από ετών, τόσο το Ηνωμένο Βασίλειο όσο και η Επιτροπή είχαν θεσπίσει μέτρα και είχε ήδη ληφθεί υπόψη ο κίνδυνος που ενείχε η εν λόγω ασθένεια για τον άνθρωπο.

- 29 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά την έννοια των οδηγιών 90/425 και 89/662, το γεγονός ότι μια ζωνοσία, ασθένεια ή αιτία λογίζεται ως δυναμένη να αποτελέσει σοβαρό κίνδυνο είναι εκείνο που δικαιολογεί την εξουσία της Επιτροπής να λάβει μέτρα διασφάλισης.
- 30 Πράγματι, στόχος των οδηγιών 90/425 και 89/662 είναι να παρασχεθεί στην Επιτροπή η ευχέρεια ταχείας παρεμβάσεως για την αποφυγή της διαδόσεως μιας ασθένειας μεταξύ των ζώων ή βλάβης της ανθρώπινης υγείας. Θα αντέκειτο προς τον στόχο αυτό η μη αναγνώριση στην Επιτροπή της δυνατότητας θεσπίσεως των αναγκαίων μέτρων μετά τη δημοσίευση νέων πληροφοριών, οι οποίες τροποποιούν σε σημαντικό βαθμό τα δεδομένα περί της νόσου, ιδίως όσον αφορά τη δυνατότητα μεταδόσεώς της και τις συνέπειές της, με το αιτιολογικό ότι η ασθένεια υφίσταται από μακρού χρόνου.
- 31 Εν προκειμένω, η νέα πληροφορία που περιελάμβαναν τα ανακοινθέντα της ΣΕΣΕ ενέκειτο στο γεγονός ότι μια θεωρητική περίπτωση προσέλαβε διαστάσεις πιθανού δεσμού μεταξύ της ΣΕΒ και της νόσου Creutzfeldt-Jakob. Πράγματι, σύμφωνα με την «πλέον ευλογοφανή εξήγηση» («the most likely explanation»), τα κρούσματα της νόσου Creutzfeldt-Jakob συνδέονταν με την έκθεση στη ΣΕΒ πριν από την εγκαθίδρυση το 1989 της απαγορεύσεως ορισμένων ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών.
- 32 Ακόμη και αν η ΣΕΒ υφίστατο ήδη, οι νέες πληροφορίες που κοινοποίησε η ΣΕΣΕ άλλαζαν αισθητά τα δεδομένα περί του κινδύνου που ενείχε η νόσος για την ανθρώπινη υγεία, με αποτέλεσμα να παρέχουν στην Επιτροπή την εξουσία θεσπίσεως μέτρων διασφάλισης κατά την έννοια των οδηγιών 90/425 και 89/662.

- 33 Σχετικά με τις εξουσίες της Επιτροπής, οι οδηγίες 90/425 και 89/662 είναι διατυπωμένες ευρύτατα, εφόσον εξουσιοδοτούν την Επιτροπή να θεσπίσει τα «αναγκαία μέτρα» επί των ζώντων ζώων, των παραγώγων από τα ζώα αυτά προϊόντων, των προϊόντων ζωικής προελεύσεως και των παραγώγων εκ των προϊόντων αυτών προϊόντων, χωρίς την πρόβλεψη ορίων ως προς το διαχρονικό ή το εδαφικό πεδίο εφαρμογής των μέτρων.
- 34 Όπως προκύπτει από τις διατάξεις των οδηγιών 90/425 και 89/662, μόνον τα ζώα και τα προϊόντα ζωικής προελεύσεως που πληρούν τις προβλεπόμενες στις εν λόγω οδηγίες προϋποθέσεις είναι εμπορεύσιμα. Εναπόκειται στις αρχές των κρατών μελών αποστολής να ελέγχουν κατά πόσο πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές προτού εκδώσουν τις άδειες εξαγωγής (άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 90/425 και άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 89/662).
- 35 Αν στον τόπο προορισμού του αποστελλομένου εμπορεύματος ή κατά τη διάρκεια της μεταφοράς διαπιστωθεί ζωνοσμία, ασθένεια ή οποιαδήποτε αιτία που ενδέχεται να αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή για τον άνθρωπο, οι οδηγίες 90/425 και 89/662 προβλέπουν ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους προορισμού μπορούν να διατάξουν την υγειονομική απομόνωση του ζώου ή της παρτίδας ζώων στον πλησιέστερο σταθμό απομονώσεως ή τη θανάτωσή τους και/ή την καταστροφή τους (άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 90/425), ή την καταστροφή της παρτίδας των προϊόντων ζωικής προελεύσεως ή οποιαδήποτε άλλη προβλεπόμενη από την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση χρήση (άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 89/662).
- 36 Οι ανωτέρω διατάξεις αποδεικνύουν ότι, σε περίπτωση ζωνοσμίας, ασθeneίας ή οποιασδήποτε άλλης αιτίας που μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα και τον άνθρωπο, η ακινητοποίηση των ζώων και των προϊόντων και η υγειονομική απομόνωσή τους σε συγκεκριμένο χώρο συνιστά κατάλληλο μέτρο, εφόσον μπορεί να προκύπτει τόσο από αποφάσεις των αρχών του κράτους μέλους εξαγωγής όσο και εκείνων του κράτους μέλους εισαγωγής.

- 37 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η κατά περίπτωση αποτελεσματικότητα της υγειονομικής αυτής απομονώσεως καθιστά αναγκαία την πλήρη απαγόρευση της κυκλοφορίας των ζώων και των προϊόντων πέραν των συνόρων του ενδιαφερομένου κράτους μέλους, επηρεάζοντας με τον τρόπο αυτό την εξαγωγή προς τις τρίτες χώρες.
- 38 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι οδηγίες 90/425 και 89/662 δεν αποκλείουν ρητώς την αρμοδιότητα της Επιτροπής να απαγορεύει την εξαγωγή προς τρίτες χώρες. Ομοίως, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 23 των προτάσεών του, ο περιορισμός αυτός δεν συνάγεται εκ του γεγονότος ότι οι οικείες οδηγίες αναφέρονται στους ελέγχους «που εφαρμόζονται επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου», εφόσον οι εξουσίες της Επιτροπής υπόκεινται μόνον στην προϋπόθεση ότι τα ληφθέντα μέτρα είναι αναγκαία για τους σκοπούς της προστασίας της υγείας εντός της ενοποιημένης αγοράς.
- 39 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, οσάκις η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, ιδίως όσον αφορά τη φύση και την έκταση των μέτρων που θεσπίζει, ο έλεγχος του κοινοτικού δικαστή πρέπει να περιορίζεται στην εξέταση αν η άσκηση της εξουσίας αυτής πάσχει προφανή πλάνη ή κατάχρηση εξουσίας ή ακόμη αν η Επιτροπή υπερέβει προφανώς ή όχι τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως (βλ. απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 1979 στην υπόθεση 98/78, Racke, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 55, σκέψη 5).
- 40 Εν προκειμένω, από τα νέα επιστημονικά δημοσιεύματα πιθανολογήθηκε η ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ μιας νόσου προσβάλλουσας το βόειο κεφάλαιο του Ηνωμένου Βασιλείου και μιας θανατηφόρου νόσου η οποία προσβάλλει τον άνθρωπο και για τη θεραπεία της οποίας ουδέν είναι σήμερα γνωστόν.
- 41 Συναφώς, ενόψει, αφενός, της αβεβαιότητας ως προς την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που είχαν λάβει προηγουμένως το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή και, αφετέρου, των θεωρουμένων σοβαρών για τη

δημόσια υγεία κινδύνων (βλ. διάταξη της 12ης Ιουλίου 1996 στην υπόθεση C-180/96 R, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-3903, σκέψη 63), η Επιτροπή δεν υπερέβη προδήλως τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως, επιδιώκοντας να απομονώσει υγειονομικώς την ασθένεια στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου μέσω της απαγορεύσεως των εξαγωγών βοοειδών, βοείου κρέατος και παραγώγων προϊόντων που προέρχονταν από το έδαφος αυτό και είχαν προορισμό τόσο τα λοιπά κράτη μέλη όσο και τρίτες χώρες.

Επί του αρουομένου από την κατάχρηση εξουσίας λόγου

- 42 Κατά τους ΕΕΚ κ.λπ., έστω και αν η Επιτροπή έπρεπε να θεωρηθεί αρμόδια προς έκδοση της αποφάσεως, γεγονός παραμένει ότι ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τη διατύπωση της πέμπτης αιτιολογικής σκέψεως της αποφάσεως, ο σκοπός της δεν ήταν τόσο η προστασία της δημοσίας υγείας όσο η διασφάλιση των καταναλωτών.
- 43 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, συνιστά κατάχρηση εξουσίας η έκδοση από κοινοτικό όργανο πράξεως με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό άλλον από τον αναφερόμενο ή με σκοπό την καταστρατήγηση μιας διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά από τη Συνθήκη για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων περιστάσεων (βλ., ιδίως, απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1996 στην υπόθεση C-84/94, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1996, σ. I-5755, σκέψη 69).
- 44 Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 21 των προτάσεών του, είναι ανεπίτρεπτο να μη λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των αιτιολογικών σκέψεων της αποφάσεως και η προσοχή να εστιάζεται στην περίοδο της προτάσεως που αφορά τις ανησυχίες των καταναλωτών.

- 45 Πράγματι, αν ο σκοπός μιας αποφάσεως πρέπει να αναζητείται στην ανάλυση των αιτιολογικών σκέψεών της, η ανάλυση αυτή πρέπει να καταλαμβάνει το σύνολο των διατάξεών της και όχι ένα μεμονωμένο στοιχείο. Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από το σύνολο των αιτιολογικών σκέψεων της αποφάσεως, η Επιτροπή έλαβε τα προσωρινά μέτρα φοβούμενη τους κινδύνους μεταδόσεως της ΣΕΒ στον άνθρωπο, αφού προηγουμένως εξέτασε τα ληφθέντα από το Ηνωμένο Βασίλειο μέτρα και διαβουλευθηκε με την κτηνιατρική επιστημονική επιτροπή και τη μόνιμη κτηνιατρική επιτροπή.
- 46 Επομένως, κανένα στοιχείο δεν προσφέρεται υπέρ της απόψεως ότι ο αποκλειστικός ή καθοριστικός σκοπός της Επιτροπής ενέκειτο στη διασφάλιση των καταναλωτών. Επομένως, δεν αποδεικνύεται η κατάχρηση εξουσίας.

Επί του αρουσμένου από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας λόγου

- 47 Οι ΕΕΚ κ.λπ. επικαλούνται τέσσερις λόγους, οι οποίοι καθιστούν την απόφαση εξ ολοκλήρου δυσανάλογη ή, επικουρικώς, σε σχέση με ορισμένα προϊόντα. Υπογραμμίζουν κατ' αρχάς ότι η απαγόρευση εξαγωγής δεν ήταν αναγκαία, λόγω του ότι, αφενός, σε κοινοτικό επίπεδο και εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου είχαν ήδη ληφθεί μέτρα και, αφετέρου, οι νέες πληροφορίες της 20ής Μαρτίου 1996, σύμφωνα με τις οποίες η ΣΕΣΕ ανέφερε ότι υφίστατο πιθανός σύνδεσμος μεταξύ της ΣΕΒ και της νόσου Creutzfeldt-Jakob, δεν οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι η απαγόρευση των απαριθμουμένων στο άρθρο 1 της αποφάσεως προϊόντων ήταν αναγκαία ή ενδεδειγμένη. Ακολούθως, παρατηρούν ότι δεν προσκομίστηκαν αποδείξεις ούτε ως προς την αναγκαιότητα της απαγορεύσεως εξαγωγής προς τρίτες χώρες για λόγους δημοσίας υγείας ή προς διασφάλιση των καταναλωτών, ούτε ως προς την ύπαρξη εκτροπής των ρευμάτων του εμπορίου. Εξάλλου, υπογραμμίζουν ότι οι συνέπειες της αποφάσεως, ισχύος απροσδιόριστης διάρκειας, ιδίως για τη βιομηχανία βοείου κρέατος στο Ηνωμένο Βασίλειο, είναι δυσανάλογες σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο, έστω και αν θεωρούνταν ότι η απόφαση ανταποκρίνεται σε επιταγές αναγόμενες στην προστασία της δημοσίας υγείας. Τέλος, οι ΕΕΚ κ.λπ. θεωρούν ότι μπορούσαν να ληφθούν λιγότερο περιοριστικά μέτρα. Σχετικά με τις τρίτες χώρες, ήταν δυνατή η πρόβλεψη απαγορεύσεως επανεισαγωγής στην Κοινότητα, σε συνδυασμό με κατάλληλο σύστημα πιστοποιήσεως. Ως προς τα άλλα κράτη μέλη, υπήρχε η δυνατότητα προβλέψεως

συστήματος πιστοποίησης και/ή επισημάνσεως μέσω των οποίων θα διευκρινιζόταν ότι το κρέας προερχόταν από αγέλες του Ηνωμένου Βασιλείου στις οποίες δεν είχαν σημειωθεί κρούσματα ΣΕΒ και στις οποίες δεν είχαν χορηγηθεί ζωοτροφές περιέχουσες ζωικές πρωτεΐνες.

48 Η British Association of Sheep Exporters φρονεί ότι, εκδίδοντας την απόφαση χωρίς να αξιολογήσει τις επιπτώσεις επί του εξαγωγικού εμπορίου των ζώων προβάτων, η Επιτροπή άσκησε προφανώς τη διακριτική εξουσία της με τρόπο μη ενδεδειγμένο, πράττοντας δε έτσι παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, σε συνδυασμό με την αρχή της χρηστής διοικήσεως.

49 Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονεί ότι η απαγόρευση εξαγωγής προς τρίτες χώρες, αιτιολογούμενη από τη βούληση αποφυγής της εκτροπής των ρευμάτων του εμπορίου, παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, εφόσον δεν πρόκειται για ενδεδειγμένο μέτρο καλύψεως του κινδύνου, ενώ η σχετική απαγόρευση δεν είναι ούτε αναγκαία ούτε αναλογική. Συγκεκριμένα, προξένησε σοβαρή ζημία στους επιχειρηματίες του συγκεκριμένου οικονομικού τομέα που ασκούν δραστηριότητες στις αγορές τρίτων χωρών, ενώ ο κίνδυνος εκτροπής των ρευμάτων του εμπορίου είναι κατά πολύ θεωρητικός, δεδομένου ότι είναι περιορισμένος ο αριθμός των τρίτων χωρών που έχουν την άδεια να εξαγουν βοοειδή, νωπό βόειο κρέας ή βασικά προϊόντα κρέατος προς τα κράτη μέλη της Κοινότητας, προβλέπονται αυστηρές προϋποθέσεις εξαγωγής, ασκούνται έλεγχοι κατ' εφαρμογή των διατάξεων περί επιστροφών κατά την εξαγωγή και επιβάλλονται δασμοί κατά την εξαγωγή. Όσον αφορά τις προϋποθέσεις που εφαρμόζονται στο σπέρμα και στα έμβρυα των βοοειδών, καθιστούν αδύνατη οποιαδήποτε εισαγωγή σε κράτος μέλος προϊόντων από το Ηνωμένο Βασίλειο μέσω τρίτης χώρας.

50 Τέλος, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονεί ότι λιγότερο κατασταλτικό μέτρο αποφυγής της επανεισαγωγής στην Κοινότητα του ανεπιθυμητού βοείου κρέατος θα μπορούσε να συνίσταται στην εφαρμογή των οδηγιών που αποσκοπούν συγκεκριμένα στη ρύθμιση των εισαγωγών βοείου κρέατος από τρίτες χώρες, όπως οι οδηγίες 90/675/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Δεκεμβρίου 1990, για τον καθορισμό των βασικών αρχών σχετικά με την οργάνωση των κτηνιατρικών ελέγχων των προϊόντων προελεύσεως τρίτων χωρών που

εισάγονται στην Κοινότητα (ΕΕ L 373, σ. 1), και 91/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1991, περί καθορισμού των αρχών σχετικά με τη διοργάνωση κτηνιατρικών ελέγχων για τα ζώα προελεύσεως τρίτων χωρών που εισάγονται εντός της Κοινότητας και περί τροποποίησης των οδηγιών 89/662/ΕΟΚ, 90/425/ΕΟΚ και 90/675/ΕΟΚ (ΕΕ L 268, σ. 56).

- 51 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η απόφασή της αποτελεί μέτρο υγειονομικής απομονώσεως, με σκοπό την εκρίζωση της ασθένειας, σε συνδυασμό με μέτρα στηρίζεως της αγοράς και άλλα παρεπόμενα μέτρα. Θεωρεί ότι η υγειονομική απομόνωση αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως θεμιτή απάντηση σε ένα πρόβλημα, όπως το προκείμενο, προς αποφυγή επεκτάσεως της ασθένειας. Ο προσδιορισμός του Ηνωμένου Βασιλείου ως ζώνης υγειονομικής απομονώσεως οφείλεται στο γεγονός ότι, λόγω διαφόρων παραμέτρων, δεν ενδεικνυόταν η δημιουργία τοπικών ζωνών απομονώσεως και ότι το 99,7 % των διαπιστωθέντων κρουσμάτων ΣΕΒ σημειώθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Επιτροπή διευκρινίζει επίσης ότι οι οδηγίες που αφορούν ειδικές ασθένειες προβλέπουν ότι οι ζώνες υγειονομικής απομονώσεως πρέπει να προσδιορίζονται σε συνάρτηση με φυσικούς φραγμούς και διοικητικούς ελέγχους.
- 52 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η απόφαση δικαιολογείται, όσον αφορά τα ζώα ζώα, λόγω της επανεκτιμήσεως της σημασίας των υφισταμένων αμφιβολιών, ιδίως ως προς την παρουσία του παράγοντα της ΣΕΒ στα νεαρά ζώα, ως προς τον βαθμό αξιοπιστίας του συστήματος που επιτρέπει την παρακολούθηση των ζώων και τον εντοπισμό εκείνων που έχουν εκτεθεί στον κίνδυνο, ως προς την αβεβαιότητα που επικρατεί σε σχέση με την ηλικία σφαγής του ζώου ή ακόμη ως προς τον κίνδυνο οριζόντιας ή κάθετης μεταδόσεως.
- 53 Για το σπέρμα, η απαγόρευση ήρθη μετά από γνωμάτευση της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής. Πάντως, το στοιχείο αυτό δεν επηρεάζει το κύρος της αποφάσεως, η οποία, ως μέτρο επείγουσας ανάγκης, δικαιολογούνταν από τον κίνδυνο κάθετης μεταδόσεως, από τις έρευνες που εξακολούθουν να διενεργούνται σχετικά με τη μετάδοση διά του εμβρύου στις αγελάδες στις οποίες εγχύεται σπέρμα από ταύρους που έχουν εμφανίσει τη ΣΕΒ ή ακόμη από την έλλειψη πρόσφατης σχετικής γνωματεύσεως της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής.

- 54 Οι ίδιοι λόγοι πρέπει να ληφθούν υπόψη και αναφορικά με τα έμβρυα, όπως και η γνωμάτευση της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής, σύμφωνα με την οποία υφίστανται αποδείξεις μεταδόσεως της τρομώδους ασθένειας του προβάτου μέσω εμβρύων.
- 55 Εξάλλου, η Επιτροπή υπενθυμίζει τις αμφιβολίες που αφορούν το κρέας, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία του συστήματος εντοπισμού της ταυτότητας των ζώων στο Ηνωμένο Βασίλειο και την αποτελεσματικότητα της επιβολής των μέτρων ελέγχου της καταργήσεως των ειδικών παραπροϊόντων που προέρχονται από τη σφαγή βοοειδών. Η Επιτροπή διευκρινίζει επίσης ότι όλα τα κομμάτια κρέατος περιέχουν μικρές ποσότητες λεμφικού ιστού και ότι ένα μέλος της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο το υπό μορφή μυός κρέας να ενέχει επίσης κινδύνους.
- 56 Παρεμφερείς λόγοι ισχύουν επί των παραγώγων προϊόντων όπως είναι το ζωικό λίπος και η ζελατίνη. Όσον αφορά τα κρεατοστεάλευρα που προέρχονται από θηλαστικά, συνιστούν την κύρια αιτία της επιδημίας της ΣΕΒ.
- 57 Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι η απόφαση ήταν αναγκαία στον βαθμό που αφορά τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες. Οι ανωτέρω εξαγωγές αντιπροσωπεύουν μόλις το 5% περίπου της βρετανικής παραγωγής βοδινού, γεγονός που σημαίνει ότι το καταβαλλόμενο τίμημα για την απόλυτη αποτελεσματικότητα των μέτρων υγειονομικής απομονώσεως είναι σχετικά χαμηλό. Εξάλλου, υφίσταται κίνδυνος επανεισαγωγής των ζώων, του κρέατος ή των παραγώγων προϊόντων, ενδεχομένως υπό άλλη μορφή και, υπό ορισμένες περιστάσεις, υπό άλλη προέλευση. Τέλος, ο κίνδυνος της απάτης είναι υπαρκτός αν ληφθούν υπόψη τα διαθέσιμα στοιχεία στο ζήτημα της απάτης που αφορά τις επιστροφές κατά την εξαγωγή. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η αποτελεσματικότητα των ληφθέντων μέτρων θα ετίθετο σε κίνδυνο αν δεν είχαν συμπεριληφθεί οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες, υπό την έννοια δε αυτή η απαγόρευση των εξαγωγών προς τρίτες χώρες αποτελεί αναπόσπαστο και αναγκαίο μέρος της αποφάσεως, οπότε συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας. Επιπλέον, τυχόν αδράνεια στο θέμα των εξαγωγών προς τρίτες

χώρες δεν χωρεί αμφιβολία ότι δεν θα συμβιβαζόταν ούτε προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η Συνθήκη στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, ιδίως εκείνη που συνίσταται στο να λαμβάνεται υπόψη η θέση της κοινοτικής γεωργικής παραγωγής στις παγκόσμιες αγορές, ούτε προς τις διεθνείς, διμερείς και πολυμερείς υποχρεώσεις της Κοινότητας.

- 58 Η Επιτροπή θεωρεί ότι ήταν αδύνατη η υιοθέτηση άλλης λύσεως. Τυχόν απαγόρευση ορισμένων ειδικών παραπροϊόντων προερχομένων από τη σφαγή βοοειδών σε κοινοτικό επίπεδο δεν θα συνέβαλλε στην εκρίζωση της ΣΕΒ και θα είχε πολύ περιορισμένη χρησιμότητα, αν ληφθεί υπόψη η αμελητέα επίπτωση της ΣΕΒ στα λοιπά κράτη μέλη. Εξάλλου, θα χρειαζόταν αρκετός χρόνος προκειμένου το μέτρο αυτό να καταστεί αποτελεσματικό, γεγονός που το καθιστούσε απρόσφορο λόγω του επείγοντος της καταστάσεως. Όσον αφορά τη βελτίωση του ελέγχου και την πιστοποίηση ορισμένων τύπων κρέατος, επρόκειτο για ανεδάφικες απαντήσεις ενόψει του επείγοντος και των αμφιβολιών ως προς την αποτελεσματικότητα των βρετανικών συστημάτων ελέγχου.
- 59 Τέλος, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί η αναλογικότητα της αποφάσεως, πρέπει να εξεταστεί ενόψει του συνόλου των ληφθέντων μέτρων, για συνολικό ποσό 2,5 δισεκατομμυρίων ECU (ιδίως αναπροσαρμογή των κατωφλίων παρεμβάσεως, εξαιρετικά μέτρα στηριζέως στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε άλλα κράτη μέλη, πιμοδοτήσεις για τη μετατροπή των μόσχων, στήριξη του εισοδήματος των παραγωγών βοείου κρέατος, μέτρα υπέρ των εξαγωγέων, ενίσχυση στην ιδιωτική αποθεματοποίηση του κρέατος μόσχου, επιστροφές κατά την εξαγωγή, ενέργειες προωθήσεως βοείου κρέατος εκλεκτής ποιότητας, χρηματοδότηση της έρευνας).
- 60 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή της αναλογικότητας, η οποία αποτελεί μέρος των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, απαιτεί οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων να μην υπερβαίνουν τα όρια του καταλλήλου και του αναγκαίου για την επίτευξη των σκοπών που νομίμως επιδιώκει η οικεία ρύθμιση, εξυπακουομένου ότι, οσάκις υφίσταται επιλογή μεταξύ περισσοτέρων καταλλήλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο καταναγκαστικό και τα προξενούμενα μειονεκτήματα δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα προς τους επιδιωκομένους σκοπούς (απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-331/88, Fedesa κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-4023, σκέψη 13, και απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-133/93, C-300/93 και C-362/93, Crispolti κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-4863, σκέψη 41).

- 61 Όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο των ανωτέρω προϋποθέσεων, ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής διακριτική ευχέρεια αντίστοιχη προς τις πολιτικές ευθύνες που του αναθέτουν τα άρθρα 40 έως 43 της Συνθήκης. Κατά συνέπεια, η νομιμότητα μέτρου θεσπιζομένου στον τομέα αυτό μπορεί να επηρεαστεί μόνον όταν το μέτρο είναι προδήλως ακατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από το αρμόδιο όργανο σκοπού (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις στην υπόθεση Fedesa κ.λπ., σκέψη 14, και Crispoltoni κ.λπ., σκέψη 42).
- 62 Κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως υφίστατο μεγάλη αβεβαιότητα ως προς τους κινδύνους που ενείχαν τα ζώντα ζώα, το βόειο κρέας ή τα παράγωγα προϊόντα.
- 63 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, οσάκις υφίστανται αμφιβολίες ως προς τη συνδρομή ή τη σημασία κινδύνων για την υγεία των ατόμων, τα κοινοτικά όργανα μπορούν να λαμβάνουν μέτρα προστασίας, χωρίς να οφείλουν να αναμένουν να αποδειχθεί πλήρως το υπαρκτό και η σοβαρότητα των εν λόγω κινδύνων.
- 64 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από το άρθρο 130 P, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ, σύμφωνα με το οποίο η προστασία της υγείας του ανθρώπου εμπίπτει στους στόχους της πολιτικής της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος. Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι η πολιτική αυτή, η οποία αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας, στηρίζεται ιδίως στις αρχές της προφυλάξεως και της προληπτικής δράσεως και ότι οι ανάγκες στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των άλλων πολιτικών της Κοινότητας.
- 65 Η απόφαση εκδόθηκε ως «επείγον μέτρο», επιβάλλοντας απαγόρευση εξαγωγής «για μια μεταβατική περίοδο» (πέμπτη αιτιολογική σκέψη). Εξάλλου, η Επιτροπή αναγνωρίζει με την απόφαση αυτή την ανάγκη εμβαθύνσεως από επιστημονικής απόψεως επί της σημασίας των νέων πληροφοριακών στοιχείων και των ληπτέων μέτρων και, συνακόλουθα, την ανάγκη αναθεωρήσεως της αποφάσεως μετά από εξέταση του συνόλου της καταστάσεως (έβδομη αιτιολογική σκέψη).

- 66 Όσον αφορά τα ζώατα ζώα, ενόψει της απαγορεύσεως εξαγωγής που τέθηκε ήδη με την απόφαση 94/474/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1994, σχετικά με ορισμένα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών και για την ακύρωση των αποφάσεων 89/469/ΕΟΚ και 90/200/ΕΟΚ (ΕΕ L 194, σ. 96), η οποία τροποποιήθηκε, με τη σειρά της, με την απόφαση 95/287/ΕΚ της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 1995 (ΕΕ L 181, σ. 40), η απορρέουσα από την απόφαση απαγόρευση εξαγωγής αφορά μόνον τα βοοειδή ηλικίας κάτω των έξι μηνών που προέρχονται από αγελάδες για τις οποίες δεν υπήρχαν υπόνοιες ούτε επιβεβαιώθηκε ότι προσβλήθηκαν από τη ΣΕΒ. Πάντως, οι επιστημονικές αμφιβολίες ως προς τους τρόπους μεταδόσεως της ΣΕΒ, ιδίως όσον αφορά τη μετάδοση από τη μητέρα, οι οποίες συνδέονται με την έλλειψη σημάσεως των ζώων και ελέγχου των κινήσεών τους, είχαν ως συνέπεια ότι δεν είναι βέβαιο αν ένας μόσχος προέρχεται από αγελάδα για την οποία δεν υπάρχει καμία απολύτως υπόνοια ότι προσβλήθηκε από ΣΕΒ ή, έστω και αν συνέβαινε αυτό, ότι ο ίδιος δεν υπάρχει καμία υπόνοια ότι προσβλήθηκε από την ασθένεια.
- 67 Επομένως, η απαγόρευση της εξαγωγής των ζώωντων βοοειδών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως προδήλως ακατάλληλο μέτρο.
- 68 Όσον αφορά το βόειο κρέας, αρκεί η υπόμνηση ότι, λόγω της μακράς περιόδου επώσεως της ασθeneίας, όλα τα άνω των έξι μηνών ζώα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως δυνάμει προσβληθέντα από τη ΣΕΒ, έστω και αν δεν εμφανίζουν τα συμπτώματά της. Το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβε ειδικά μέτρα που αφορούσαν τη σφαγή των ζώων και τον τεμαχισμό του κρέατος. Πάντως, μόλις από τον μήνα Μάιο του 1995 άρχισαν να διενεργούνται αιφνίδια αστικοί έλεγχοι εντός των επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου προκειμένου να ελέγχεται η εφαρμογή των μέτρων αυτών (*Bovine Spongiform Encephalopathy in Great Britain, A Progress Report*, Νοέμβριος 1995, σημείο 16), οι οποίοι αποκάλυψαν ότι για σημαντικό ποσοστό σφαγίων δεν τηρούνταν οι νόμιμες προδιαγραφές.
- 69 Εξάλλου, όπως προκύπτει από τη γνωμάτευση της 11ης Ιουλίου 1994 της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής, το κρέας περιέχει πάντοτε κατάλοιπα νευρικών και λεμφικών ιστών. Ομοίως, σύμφωνα με δήλωση ενός μέλους της εν λόγω επιτροπής, η οποία επισυνάφθηκε στη γνωμάτευση της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής της 22ας Μαρτίου 1996, ο κίνδυνος μεταδόσεως της ασθeneίας μέσω του υπό μορφή μύος κρέατος δεν αποκλειόταν σε επιστημονικό επίπεδο.

- 70 Πράγματι, όπως προκύπτει από την εν λόγω γνωμάτευση, η επιστημονική κτηνιατρική επιτροπή κατέληξε στο πόρισμα ότι, βάσει των διαθεσίμων στοιχείων, δεν αποδεικνυόταν η μεταδοτικότητα της ΣΕΒ στον άνθρωπο. Επειδή όμως υπήρχε τέτοιος κίνδυνος, τον οποίο άλλωστε η επιτροπή έλαβε πάντα υπόψη, πρότεινε την εφαρμογή στο ενδοκοινοτικό εμπόριο των μέτρων που είχε θεσπίσει πρόσφατα το Ηνωμένο Βασίλειο σχετικά με την αφαίρεση των οστών των σφαγίων που προέρχονταν από βοοειδή ηλικίας άνω των 30 μηνών σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις και τη λήψη από την Κοινότητα των καταλλήλων μέτρων για την απαγόρευση της χρησιμοποίησης κρεατοστεαλεύρου στη διατροφή των ζώων. Η επιτροπή θεώρησε επιπλέον ότι έπρεπε να αποφεύγεται κάθε επαφή μεταξύ του νωπιαίου μυελού, αφενός, και του λίπους, των οστών και του κρέατος, αφετέρου, και ότι στην αντίθετη περίπτωση το σφάγιο έπρεπε να αντιμετωπίζεται ως ειδικό παραπροϊόν σφαγής βοοειδών. Τέλος, η επιτροπή συνέστησε τη συνέχιση των ερευνών σχετικά με τον κίνδυνο μεταδόσεως της ΣΕΒ στον άνθρωπο. Ως παράρτημα της ανωτέρω γνωματεύσεως παρατίθεται η δήλωση ενός από τα μέλη της επιτροπής, η οποία έχει ως εξής: «βάσει των περιορισμένων διαθεσίμων επιστημονικών δεδομένων, τα οποία στηρίζονται αποκλειστικά σε εκτιμήσεις προερχόμενες από τη μελέτη επί εννέα βοοειδών, δεν μπορούμε να είμαστε κατηγορηματικοί ως προς το ότι το υπό μορφή μυών βόειον κρέας δεν ενέχει τον κίνδυνο μεταδόσεως της ΣΕΒ».
- 71 Επομένως, ούτε η απαγόρευση της εξαγωγής του βοείου κρέατος μπορεί περαιτέρω να θεωρηθεί ως προδήλως ακατάλληλο μέτρο.
- 72 Όσον αφορά το σπέρμα και τα έμβρυα, αρκεί συναφώς να υπομνησθεί ότι ο κίνδυνος κάθετης μεταδόσεως δεν είχε αποκλειστεί οριστικά κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως.
- 73 Όσον αφορά τα λοιπά προϊόντα, όπως το ζωικό λίπος και η ζελατίνη, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η Επιτροπή επέδειξε την ενδεδειγμένη σύνεση απαγορεύοντας την εξαγωγή τους μέχρις ότου γίνει συνολική επανεξέταση.
- 74 Όσον αφορά την απαγόρευση εξαγωγής προς τρίτες χώρες, επρόκειτο για πρόσφορο μέτρο υπό την έννοια ότι καθιστούσε δυνατή τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του μέτρου με την απομόνωση όλων των στοιχείων εκείνων που θα μπορούσαν να μολυνθούν από τη ΣΕΒ στην επικράτεια του

Ηνωμένου Βασιλείου. Πράγματι, ο περιορισμός του αριθμού τρίτων χωρών, από τις οποίες επιτρέπονται οι εισαγωγές και οι έλεγχοι κατά την εισαγωγή, δεν μπορεί να αποκλείει παντελώς το ενδεχόμενο επανεισαγωγής του κρέατος υπό άλλη μορφή ή εκτροπής του ρεύματος του εμπορίου.

- 75 Το Ηνωμένο Βασίλειο έκανε λόγο για εναλλακτικής φύσεως μέτρα που σχεδίαζε να λάβει. Πάντως, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα του κινδύνου και τον επείγοντα χαρακτήρα, η Επιτροπή δεν αντέδρασε κατά τρόπο προδήλως ακατάλληλο, επιβάλλοντας για μεταβατική περίοδο και εν αναμονή εκτενεστερών επιστημονικών πληροφοριών, γενική απαγόρευση εξαγωγής των βοοειδών, του βοείου κρέατος και των παραγώγων προϊόντων.
- 76 Επομένως, η Επιτροπή δεν παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας.
- 77 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή ήταν αρμόδια να εκδώσει την απόφαση και ότι, εκδίδοντάς την, δεν ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας ούτε παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας.
- 78 Επομένως, επιβάλλεται η απάντηση ότι από την εξέταση του προδικαστικού ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του άρθρου 1 της αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 79 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και το Συμβούλιο και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κυρίας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 3ης Μαΐου 1996 το High Court of Justice, Queen's Bench Division, αποφαινεται:

Από την εξέταση του προδικαστικού ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του άρθρου 1 της αποφάσεως 96/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1996, σχετικά με ορισμένα επείγοντα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών.

Rodríguez Iglesias		Gulmann		Ragnemalm
Wathelet	Schintgen	Mancini		Moitinho de Almeida
Murray		Edward		Puissochet
	Hirsch	Jann		Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Μαΐου 1998.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias